

anyle

C. 139

Lib. grammat. & antiquar,
in Octavo
N. 54.

II. 1. a 54.

PUBLII

[Ovidius Naso]

[Publius]

7

OVIDI

NASONIS

FASTORVM

LIB. VI.

IN GRATIAM STUDIO SAE

iuuentutis separatim excusi.



COLONIAE AGRIPPINAE,

In Officina Birckmannica, sumptibus
Hermanni Mylij.

ANNO M. DC. XVII.

P. OVIDII NASO-
NIS FASTORVM

AD CAESAREM GERMANICVM

LIBER I.

latinum

*secundum
occiderunt
perpetua
et per se*



Empora cum causis Latium di-
colle gesta per annum *Ita*
Lapsaq₃ sub terras, orta q₃ si-
gna canam, *dicam*

Excipe pacato Caesar Germanice
tran vultu quillo animo

timidi

Hoc opus, & timida dirige naus iter, *ingenij*

condemnes

Officioq₃, leuem non aduersatus honorem

ex luntate

di Huic tibi deuoto, numine dexter ades. *prosper*

magna diti

Sacra recognosces annalibus eruta priscis, *gentia pot*

Et quo sit merito quaq₃ notata dies. *lecta*

in his libris

Inuenies illic & festa domestica vobis. *q sunt p p tna*

angustus

Sapè tibi pater est, sapè legendus auus. *stittito*

pramiam q

Qua q₃ serunt illi, pictos signantia fastos, *signantia*

Tu quoq₃ cum Druso pramia fratre feres. *pictis fastis*

pactis q alta

Caesaris arma canant alij, nos Caesaris aras, *ia erexerit*

Et quoscunq₃ sacris addidit ille dies.

facem mibi

Annue conanti per laudes ire tuorum,

Deq₃ meo pavidos excute corde metus.

quite

Da mibi te placidum, dederis in carmina vires,

q subibunt

Ingenium vultu statq₃ caditq₃ tuo.

mea carmina

Pagina iudicium docti subitura mouetur *di*

Principis, vt Clario missa legenda deo. *scanda sunt*

elegantia

Quæ sit enim culti *facundia* sensimus oris,

causas civiles

Ciuica pro trepidis cum tulit arma reis.

Scio

LIBER I. *ordo scribendi*

Scimus, & ad nostras cum se tulit impetus artes, *ad arte poetica*
Ingenij currant flumina quanta tui.

Si licet, & fas est, *iniquam poeta* vates regē vatis habenas, *si fieri possit*
Auspice te felix totus vt annus eat. *te dūc*

T Empora digereret cum conditor vrbis, in anno *ordinaret* Romulus
Statuit menses quinq; bis esse suo.

Scilicet arma magis, quā sydera, Romule, noras, *trahebat*
Curāq; finitimos vincere maior erat.

Est tamen & ratio Caesar, quae mouerit illum, *germanice*
Erroremq; suum quod tueatur habet.

Quod satis est vterō matris dum prodeat infans, *tempo*
Hoc anno statuit *melioris* temporis esse satis. *sufficere*

Per totidem menses a funere coniugis vxor, *deuot* post mortem, maris
Sustinet in vidua tristia signa domo. *suffert*

Hac igitur vidit trabeati curā Quirini *Romuli*
Cum rudibus pōpulis annua iura daret. *gereret animum*

Martis erat primus mensis, Venerisq; secundus, *dedicass. marti*
Hac generis princeps, ipse ille pater.

Tertius a senibus, iuuenum de nomine quartus, *in nig. maius*
Que sequitur, numero turba notata fuit. *nom. accepit a numero* qui menses

At Numa nec Ianum, nec auitas praeferit umbras, *pompilio*
Mensibus antiquis, praeponitq; duos. *mensibus animas maiorem*

N E tamen ignores variorum iura dierum, *officia*
Non habet officium Lucifer omnis idem. *dies*

Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur, *tacentis*
Fastus erit, per quem lege licebit agi. *litigariq; lege vel fun*

Nec toto perstare die sua iura putaris, *officia tria verba*
Qui iam fastus erit, mane nefastus erat. *apronotio*

Nam simul ex ta deo data sunt, licet omnia fari, *quam primum*
Verbaq; honoratus libera Praetor habet. *profere* *infectio*

comitatus nundinas **FASTORVM**

convocare intra septa
Est quoq, quo populum ius est includere septis,

nono die

Est quoq, qui nono semper ab orbe redit. *venit*

Vendicat Ausonias Iunonis cura Calendas,

Idibus alba Ioui grandior agna cadit.

Nonarum tutela deo caret, omnibus istis,

(Ne fallare caue) proximus ater erit.

Omen ab euentu est, illis nam Roma diebus,

Marte sub aduerso tristia damna tulit.

Hac mihi dicta semel totis herentia Fastis,

Ne seriem rerum scindere cogar, erunt.

ECce tibi faustum, Germanice, nunciat annum,

Inq, meo primùm carmine Ianus adest.

Iane biceps anni tacitè labentis origo,

Solus de superis, qui tua terga vides.

Dexter ades ducibus, quorum secur a labore,

Ocia terra ferax, ocia pontus habet.

senioribus

Dexter ades, patribusq, tuis, populoq, Quirini, romano

aperi

Et resera nutu candida templa tuo. *marmoribus*

intente estote

Prospera lux oritur, linguis animisq, fauete, *tacete*

Nunc dicenda bono sunt bona verba die.

sunt libera

Lite vacent aures, insanaq, protinus absint,

inuisa

Iurgia, differ opus liuida terba tuum. *contextione,*

popule

Cernis odoratis vt luceat ignibus. *Aether? ignis*

romano

Et sonet accensis spica Cilissa focus? *quibus? quibus?*

ignis

Flamma nitore suo templorum verberat aurum, *parietibus*

q, tremat

Et tremulum summa spargit in aede iubar, *splendore*

populoq, it

Vestibus intactis Faxpeias itur in arces,

similis coloris

Et populus festo concolor ipse suo est. *purpura*

Iamq, noui praeunt fasces, noua purpura fulget,

noui consules

Et noua conspicuum pondera sentit ebur. *galbanus*

Colla

Colla

LIBER I.

feriantur ferunt
Colla rudes operum praebeant ferienda iuuenti,

Quos aluit campis herba Falisca suis. *ex oppido falisco*

Iuppiter arce sua totum cum spectet in orbem, *de caelo*

Nil nisi Romanum, quod tueatur habet. *de se natus*

Saluae festa dies, meliorq; reuertere semper, *et obedi*

A populo rerum digna potente coli. *ut colat*

Quam tamen esse deum dicam te, Iane biformis? *biceps*

Nam tibi par nullum Graecia numen habet. *deum*

Ede simul causam cur de caelestibus vnus, *solus*

Sitq; quod a tergo, sitq; quod ante vides? *cornis*

Hac ego cum sumptis agitare mentem tabellis, *notarum me*

Lucidior visa est, quam fuit, ante domus. *splendens*

Tum sacer ancipiti mirandus imagine Ianus, *stans*

Bina repente oculis obrulit ora meis. *bicuit*

Extimui sensiq; metu riguisse capillos, *timore perterritus*

Et gelidum subito frigore pectus erat. *frigore*

Ille tenens dextra baculum clauemq; sinistra,

Edidit has nobis ore priore sonos. *sic locutus e*

Disce metu posito, vates operose dierum, *studiosis*

Quod petis, & voces concipe mente meas. *exripe*

Me Chaos antiquus (nam sum res prisca) vocabant, *confusione*

Asspice quam longi temporis acta canam. *incipiam narrare*

Lucidus hic aer, & quae tria corpora restant, *ignis, aqua, tellus*

Ignis, aqua, & tellus vnus aceruus erant. *cum*

Ut semel haec rerum secessit, lite suarum, *cessante litigare*

Inq; nouas abiit massa soluta domos. *cum*

Alium flamma petit, propior locus aera cepit, *aer habet proximum locum*

Sederunt medio terra, fretumq; loco. *mare*

Tunc ego qui fueram globus, & sine imagine moles *rotunda*

In faciem redij, dignaq; membra deo. *massa*

F A S T O R V M

ita confuso
parva figuram
 Nunc quoq₃ confusa quoniam nota parva figura est.
capit
 Ante quod est in me, postq₃ videtur idem.
intellige
 Accipe quaesita qua causa sit altera forma,
cognoscat
 Hanc simul ut noru, officiumq₃ meum, *air*
 Quicquid ubiq₃ vides, coelum, mare, nubila, terras,
ambulant
 Omnia sunt nostra clausa, patentq₃ manu.
in mea potestate
 Me penes est vnum vasi custodia mundi, *defensio*
te
 Et ius vertendi *cardinis* omne meum est.
placuit
 Cum libuit pacem placidis emittere tectis, *placuit*
audiat
 Libera per tutas ambulat illa vias. *placuit*
confundit
 Sanguine letifero totus miscebitur orbis
in abies
 Ni teneant rigida condita bella serae. *offensivata*
prosum
 Praesideo foribus coeli cum mitibus horis,
 Et redit officio Iuppiter itq₃ meo,
ianua
 Inde vocor Ianus, cui *tum cereale* sacerdos,
sup altare
 Imponit libum, farrag₃ mista sale. *ex cere factu*
liquand
 Nomina ridebis, modo namq₃ Patulcius idem, *a patendo*
ad dandendo
 Et modo *sacrifico* Clusius ore vocor. *sacerdotis*
certe
 Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas,
 Nomine diuersas significare vices. *officia*
potestas
 Vbi mea narrata est, causam nunc disce figura,
 Iam tamen hanc aliqua tu quoq₃ parte vides.
 Omnis habet geminas hinc atq₃ hinc ianua frontes:
exterior
 E quibus *haec* populum spectat, at illa *larem*. *interiore*
quem ad
 Vtq₃ sedens vester primi prope limina tecti *ianua*
manu
 Ianitor, egressus, introitusq₃ videt.
 Sic ego prospicio caelestis ianitor aulae *caeli*
orientem
 Eoas partes, Hesperiasq₃ simul. *vespertinas*
facies
 Ora vides Hecates in treis vergentia partes, *habet tria*
custodiat
 Seruet ut in ternas *compita* secta vias. *capita*
distinta

Et

LIBER I.

Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam,

Cernere non moto corpore bina licet.

Dixerat, & vultu, si plura requirere vellem.

Difficilem mihi se non fore pactus erat.

Sumpsit animum, gratesq; deo non territus egi,

Verbaq; sum spectans, pauca locutus humum.

Dic age frigoribus quare novus incipit annus,

Qui melius per Ver incipiendus erat.

Omnia tunc florent, tunc est nova temporis aetas,

Et nova de grauido palmite gemma tumet.

Et modo formatis operitur frondibus arbos,

Prodit & in summum seminis herba solum.

Et tepidum volucres concentibus aera mulcent,

Ludit & in pratis, luxuriatq; pecus.

Tunc blandi soles, ignotaq; prodit hirundo,

Et luteum celsa sub trabe figit opus.

Tunc patitur cultus ager, & renouatur aratro,

Hac anni novitas iure vocanda fuit.

Qua sieram multis: non multis, ille moratus,

Contulit in versus sic sua verba duos.

Bruma novi prima est veterisq; novissima Solis,

Principium capiunt Phœbus, & annus idem.

Postea mirabar, cur non sine litibus esset

Prima dies, causam percipe Ianus ait.

Tempora commisi nascentia rebus agendis,

Totus ab auspicio ne foret annus iners.

Quisq; suas artes ob idem delibat agendo,

Nec plus quam solitum testificatur opus.

Mox ego, cur quamvis aliorum numina placent

Iane tibi primum thura merumq; fero?

F A S T O R V M

venire Vt possis aditum per me, qui limina seruo,
indivisa Ad quoscunq, voles (inquit) habere deos.
alternatim At cur lata tuis dicuntur verba Calendis?
innixus Et damus alternas, accipimusq, preces?
pendent Tunc deus incumbens baculo, quem dextra gerebat,
pre angur Ad primam vocem timidas aduertitis aures,
idcirco Et primum ^{quam vidit} visam consulit Augur auem. *manes*
illis dieb ^{patent} Templata patent, auresq, deum, nec lingua caducas
pfert ^{orationes} Concipit vlla preces, dictaq, pondus habent. *effecta*
cessarent Desierat Ianus, nec longa silentia feci, *non diu tamen*
fructu palma Sed tetigi verbis vltima verba meis *Iani*
rum Quid vult Palma sibi, rugosaq, Carica dixi, *fiu qmguis*
abra se candido Et data sub niueo condita mella cado? *Sabet*
anfructum Omen ait causa est, vt res sapor ille sequatur, *q finit totu*
q fuit Et peragat coeptum dulcis vt annus iter. *anno*
intelligo Dulcia cur dentur video, stipis aduce causam, *diuina*
stercat me Pars mihi de festo ne labet vlla tuo.
de ipsum Risit, & o quam te fallunt tua sacula dixit,
reueria abluat Qui stipe mel sumpta dulcius esse putas.
regulatur Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
cum ipsa Cuius non animo dulcia lucra forent. *qsto*
illamur Tempore creuit amor, qui nunc est summus habendi,
huc benefax Vix vltra, quò iam progrediatur habet.
circa illud tēp Pluris opes nunc sunt, quàm prisci temporis annis,
signum do Dum populus pauper, dum noua Roma fuit.
manu uolum Dum casa Martigenam capiebat parua Quirinum,
erecto Et dabat exiguum fluminis vlua torum. *Serbu pla*
ex lateo Iuppiter angusta vix totus stabat in ade. *piatis*
ex lateo Inq, Iouis dextra fictile fulmen erat. *telum*

filius martis

Frone

LIBER I.

ramis decumbant
Frondebis ornabant, qua nunc Capitolia gemmis,

Pascebatq, suas ipse Senator oues. *petebant ad pasc*

Strami Nec pudor in stipula placidam cepisse quietem, *dormiunt*

Nec foenum capiti supposuisse fuit. *loco pulvis nervis*

adignat Iura dabat populis posito modo Prator aratro,

liber Et leuis argenti lamina crimen erat. *leue aliquid fra*

At postquam fortuna loci caput extulit huius, *suorum*

Et tetigit summos vertice Roma deos. *suprema parte cap*

Creuerunt & opes, & opum furiosa cupido. *infama*

quaque Et cum possideant plurima, plura petunt.

Querere vt absument, *absumpta requirere cer*

Atq, ipse viuis sunt alimenta vices: alter (tant, *ratione*)

coctem Sic, quibus intumuit suffusa venter ab vnda, *tumorem inflati*

liber Quo plus sunt pota plus sitiuntur aqua. *eo plus sitiunt*

res pre In pretio pretium nunc est, dat census honores, *e causa bono*

frustra Census amicitias, pauper vbiq, iacet. *nihil si fit*

Tu tamen auspiciu cur sit stipis vtile quaris, *pecunie oblat*

Curq, iuuent nostras era vetusta manus. *antiqua pecu*

offendit Era dabant olim, melius nunc omen in auro est, *in illa era*

haq sup Victaq, concessit prisca moneta noua. *antiqua pecunia*

debet Nos quoq, templa iuuant, quamuis antiqua probe- *commenda*

grauitas Aurea, maiestas conuenit ipsa deo. *(mus)*

san Laudamus veteres, sed nostris vtimur annis. *moribus nostri tem*

Mos tamen est aequè dignus vterq, coli, *equè ut vllat*

san Finierat monitus, placidis ita rursus vt ante,

Clauigerum verbis alloquor ipse deum.

agnu Multa quidem didi i sed cur naualis in ere, *in nummo illo*

Altera signata est, altera forma biceps?

Noscere me duplici posses vt imagine dixit, *lanx*

vetus Ni vetus ipsa dies extenuasset opus. *nummum*

LIBER I.

uti iam apparet

*ex illa
arce*

Inde, velut nunc, est, per quem descenditis, inquit, *iam*

Arduus in valles per fora cliuus erat, *colhis altis*

Et iam contigerant portam, Saturnia cuius *porta*

removerat

Dempserat oppositas inuidiosa seras. *infecta romanis*

ex reverentia

Cum tanto veritus, committere numine pugnam, *me opponere*

Ipsae meae moui callidus artis opus *astutus*

Saturis

Quae, qua pollens ope sum, fontana reclusi, *aperui*

Sumq; repentinas ei aculatus aquas. *longe reieci*

princeps

Ante tamen madidis subieci sulfura venis, *fulgorem*

Clauderet ut Tatio feruidus humor iter. *aqua feruida*

aq

Cuius ut utilitas pulsus percepta Sabinis, *romani viderunt*

Quae fuerat, tuto reddita forma loco est.

Atan

Ara mihi posita est paruo coniuncta sacello, *tempore*

Hac adolet flammis cum strue farra suis. *cuius modi Silo*

tempore

At cur pace lates, motisq; recluderis armis? *tempore belli*

Statim

Nec mora quaesiti reddita causa mihi est.

Ut pateant populo reditus ad bella profecto, *et discedi ad bella*

omnes

Tota patet dempta ianua nostra sera. *abieci his opibus*

dicendo

Pace fores obdo, ne qua discedere possit. *quauisq; velit*

Casareoq; diu numine clausus ero. *templum erit clausum*

t

Dixit, & attollens oculos, diuersa tuentes, *loca*

Aspexit toto quidquid in orbe fuit.

iam

Pax erat, & vestri, Germanice causa triumphis. *pp nos frivolo*

de deo

Tradiderat domitas iam tibi Rhenus aquas. *inuestigat p lante*

Iane fac aternos pacem, pacisq; ministros, *ut in aeternum*

Neve suum presta deserat author opus. *neat pax*

Quod tamen ex ipsis licuit mihi discere Fastis,

Sacrauere patres hac duo templa die. *primo die Januarii*

Acceptit Phoebo, Nympha Coronide natum *filium a Juno*

Tiberis

Insula, diuidua quam premit amnis aqua,

diuisa

fluvij

Iup-

James mit [unclear]

in una parte FASTORVM

Iuppiter in parte est, cepit locus vnus, vtrumq; Deum

Iunctaq; sunt magno templa nepotis auo. *Jovi*

de xmi Quid vetat & stellas, vt quaeq; eriturq; caditq; *ocidit*

Dicere? promissi pars fuit illa mei. *pars postposita*

beata Felices anima, quibus haec cognoscere primum,

in dictu Inq; domos superas scandere cura fuit. *in uelut*

fas crede Credibile est illos pariter vitysq; iocisq; *quam fuerit su*

Altius humanis exeruisse caput. *manu vitia*

libido Non Venus, & vinum sublimia pectora fregit, *movit*

contentione Officiamq; fori, militiaq; labor. *bellum*

manis ubi Nec leuis ambitio perfusaq; gloria fuco, *inanis labor*

di tas honoris Magnarumve fames sollicitauit opum. *diuitiaru*

propofuere Ad mouere oculis distantia sidera nostris,

ipsum caeta Aetheraq; ingenio supposuere suo.

ueniant ad Sic petitur caelum, non vt ferat Ossan Olympus, *mons*

uic ditando Summaq; Peliaque sydera tangat apex. *suprema pars*

attributione Nos quoq; sub ducibus caelum meditabimur illis, *philosophis*

Ponemusq; suos ad vaga signa dies.

praecor Ergo vbi nox ad erit venturis tertia Nonis, *ante nonas*

Sparsaq; caelesti rore madebit humus, terra

per tu pedes Octipedis frustra quaruntur brachia Cancr. *frustris*

habet Praeceptis occiduas ille subibit aquas. *verby occidentale*

durisq; in Niterint imbres missi tibi nubibus atris, *in nubibus*

Nonae signa Nona signa dabunt ex oriente Lyra. *quando oritur*

agonaliu Quattuor adde dies, ductus ex ordine Nonis, *numeratus*

agonali Ianus agonali luce piandus erit. *placandi*

Nominis esse potest succinctus causa minister, *perinctu*

Hostia celitibus quo feriente cadit. *in malat*

crimine Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,

indebeas age Semper agat ne roget, nec nisi iussus agit.

LIBER I. *debet agi.*

miran Pars, quia non veniant pecudes, sed agantur, ab a-
Nomen agonalem credit habere diem. (Eti

aliq Pars putat hoc festum prisca Agnalia dictum;

xi:0 Vna sit vt proprio littera dempta loco. *fit ablata*

Aut, quia prauios in aqua timet, hostia cultros; *cultu qe diti*

Dix A pecoris lux est ipsa notata metu. *aroriau metuo*

credi Fas etiam fieri solitis etate priorum *at for certamen*

antiqui Nomina de ludis Graeca, tulisse diem,

Et prius antiquus dicebat Agonia sermo:

quendm Veraq; iudicio est vltima causa meo.

Vtq; ea non certa est, ita rex placare sacrorum *purificandi*

Janum Numina laniger a coniuge debet omis.

Victima, quae dextra cecidit victrice vocatur: *VICTIMA*

subingati Hostibus a domitis hostia nomen habet. *f. hostia*

de temp Ante, deos homini quod conciliare valeret, poterat

Far erat, & puri lucida mica salis. *placandi*

Nondum pertulerat lachrynatas cortice Myrrhas

impulsa Acta per aquoreas hospita riuus aquas. *per mare*

Thura Thura nec Euphrates, nec misera India costum, regio

perfumebat Nec fuerant rubri cognita fila croci. *nihil sciebant de croco*

Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis,

Et non exiguo laurus adusta sono. *Corbarbanum.*

Summa Si quis erat, prati factis de flore coronis, *fertis*

Qui possit violas addere, diues erat. *habebat pro diue*

Hic, qui nunc aperit percussi viscera tauri

In sacris, nullum culter habebat opus. *non erat opus cultro*

Prima Ceres auida gausa est sanguine porca, *ad frugum*

Ceres Vltia suas merita cade nocentis opes. *fruges* **SVS**

condicatu Nam sata vere nouo teneris lactentia succis

Eruta setigera comperit ore suis. *porca*

fert fetus

Sus

FASTORVM

lucrat Sus dederat pœnas, exemplo *monitus* territus huius *porca* **SUS**
porca **APER** Palmite debueras abstinuisse caper. *carpentis*
animum Quem spectans aliquis dentes in vite prementem, *carpentis*
munus Talia non tacito dicta dolore dedit. *Sex locutus*
ironia Rode caper vitem, tamen hinc cum stabis ad aram, *suicidia*
et dixerit In tua quod spargi cornua possit, erit vinum *verba*
verba Verba fides sequitur, noxa tibi deditus hostis caper
hostis Spargitur effuso cornua Bacche mero. *vinum*
peccati Culpa sui nocuit, nocuit quoq; culpa Capellæ, *capri*
scit Quid, Bos? quid placida commeneruistis iues?
ad litteras Flebat Aristæus, quod apes cum stryphocatas *murtinos*
viderat Viderat inceptos destituisse fauos. *dum in hinc*
Circus Cœrula quem genitrix agre solam dolentem, *tristis*
manus Addidit hac dictis vltima verba suis. *plurima locutus*
cestra Siste puer lachrymas, Protev tua *damna* leuabit, *rependit*
posui Quoq; modo repares, quia periere, dabit. *modo*
decipiat Decipiat, ne te versis tamen ille figuris,
impediant Impediant gemina vincula firma manus.
ROTENS Peruenit ad vatem iuuenis, resolutaque somno
alligat Alligat equore brachia *capta* senis.
Virgi: Ille suam faciem transformat, *et* alterat arte, *Georgicom*
stans Mox donatus *vinculis* in sua membra redit,
oraque Oraque cerulea tollens rorantia barba, *circa* barbam
de fonte Qua dixit repares arte requiris apes?
obruer Obruer mactati corpus tellure iuueni, *ovis* **BOS**
quod Quod petis à nobis obrutus ille dabit. *iuuenis*
Aristæus Iussa facit pastor, feruent examina *putri* solutes apum
de boue De boue mille animas vna necata dedit.
paucis Paucis *pratum*, verbenasq; improba carpsit, *ovis* **OVIS**
in bona Quas pia dis ruris ferre solebat anus. *seniula*
 Quid

quod tutum animal LIBER I. sacrificia

Quid tuti superest? animam cum donat in aris

Lanigerumq; pecus, ruris ^{quodam} alata, ^{quodam} voces? q; cabunt ras

Placat equo Persis radijs Hyperiona ^{quodam} cunctis, EQV9.

Ne detur celeri victima tarda deo. soli

^{ceru} Quae semel est triplici pro virgine ^{blata} caesa, Diana, q; habet trincapit

Nunc quoq; pro nulla virgine ^{blata} cerua cedit. CERVA

^{serpina} Exta canum triuia vidi libare Sabeas, ^{populus} populus

Et quicumq; tuas accoluit, Aeme, ^{quodam} naves. sacrificia CANIS

^{immolatus} Ceditur & rigido custodi ruris asellus, Priapo

Causa pudenda quidem, sed tamen ^{apta} apta deo. ASIN9

Intacta fueratis aues, solatia ruris, ^{congelame} congelame

Assuetum syluis, innocuumq; genus. AVES

Quae facitis nidos, & plumis oua foueris, ^{inhabitata} inhabitata

Et facili dulces editis ore sonos. loquaces

Sed nihil ista iuuant quia lingua ^{crimen} crimen habetis,

Dijq; putant mentes vos aperire suas. ^{conca} conca est

Nec tamen hoc falsum est, nam dijs, ^{ut proxima} ut proxima

Nunc penna veras, nunc datis ore notas, ^{signa} signa

Tuta diu volucrum proles, tum deniq; caesa est,

Iuueruntq; deos indicis exta sui. ^{prochitoris} prochitoris deorum

Ergo saepe suo coniunx abducta marito ^{in columbo} in columbo

^{crematur} Vritur in calidis alba Columba ^{focis} focis ad ignem COLVmba

Nec defensa iuuant capitolia quo ^{minus} minus anser

Det iecur in lances ^{Inacholant} Inacholant q; tuas. ^{delicata} delicata

Nocte dea noctis cristatus ceditur ^{ales} ales. Gallus

Quod tepidum vigili prouocet ore diem. GALL9

Interea Delphin clarum super ^{aequora} aequora ^{sydus} sydus ^{pelara} pelara ^{constellata} constellata

^{oritur} Tollitur, & patrijs exeret ora vadis. ^{terminat} terminat

Postera lux hyeme medio d. ^{sermone} sermone ^{signat} signat, ^{co} co ^{Januarij} Januarij

A Equaq; praeterite, quae superabit, erit. ^{finis} finis

Pro-

FASTORVM

mariti Dies
Proxima prospiciet Tithono aurora relicto, *11 Idus Junii*

armis Arcadia sacrum pontificale dea.

Turnia
 Te quoq, lux eadem Turni soror aede recepit,

nocturna Hic vbi virginea campus obitur aqua.

ex abglitini Vnde petam causas horum, moremque sacrorum?

magi Diriget in medio quis mea vela fredo?

in fine Ipsa mone qua nomen habes à carmine dictum,

verget in errore Propositoque faue, ne tuus erret honor.

carminis loquenti Orta prior luna (de se si creditur ipsi)

in fine A magno tellus Arcade nomen habet. *filii Jovis*

ex ha pgenie Hinc fuit Euander, qui quanquam clarus viroque *parente*

charis Nobilior sacra sanguine matris erat.

ars Quae simul aethereis animo conceperat ignes, *spiritu coelesti*

Ore dabat pleno carmina vera dei.

antiqua Dixerat haec nato motus instare, sibiq,

fortita Multaque praeterea tempore nacta fidem,

in fine Nam iuuenis, nimium vera cum matre, fugatus *in fine*

in fine Deserit Arcadium, Parrhasiumque larem.

in fine Cui genitrix flenti, fortuna viriliter (inquit)

in fine (Siste puer lachrymas) ista ferenda tibi est:

in fine Sic erat in fatis, nec te tua culpa fugavit,

in fine Sed deus, offenso pulsus es vrbe deo,

in fine Nec meriti poenam pateris, sed numinis iram:

in fine Est aliquid magnis crimen abesse malis.

in fine Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit intra

in fine Pectora, pro facto spemque metumque suo. *in fine*

in fine Nec tamen ut primus, moeres mala talia passus, *in fine*

in fine Obruit ingentes ista procella viros: *in fine*

in fine Passus idem Tyrijs, qui quondam pulsus ab oris, *in fine*

in fine Cadmus, in Aonia constitit exul humo. *in fine*

Passus

LIBER I.

Passus idem Tydeus, & idem Pegasus Iason,
Et quos praeterea longa referre mora est.

Omne solum forti patria est, ut piscibus equor,
Ut volucris vacuo quicquid in orbe patet.

Nec fera tempestas toto tamen errat in anno,
Et tibi (crede mihi) tempora veris erunt.

Vocibus Euander, & firmis mente parentis
Naue secat fluctus, hesperiamque tenet.

Iamque ratem doctae monitu Carmentis in amnem
Egerat, & Thuscus obvius ibat aquis.

Fluminis illa latus, cui sunt vada iuncta Terenti
Aspicit, & sparsas per loca sola casas.

Utque erat immixtis puppim stetit ante capillis,
Continuitque manum torua regentis iter.

Et procul in dextram tendens sua brachia ripam,
Pinea non sano ter pede texta ferit.

Neve daret saltum properans insistere ripa,
Vix est Euandri, vixque retenta manu.

Dixitque petitorum (dixit) saluete locorum,
Tuque novos caelo terra datura deos.

Fluminaque & fontes, quibus utitur hospita tellus,
Et nemorum Nymphae, Naiadumque chori.

Este bonis ausibus visi natoque, mihique
Ripa que felici tacta sit ista pede.

Fallor? an hi sient ingentia moenia colles?
Iuraque ab hac terra cetera terra petet?

Montibus his olim totus promittitur orbis,
Quis tantum fati credat habere locum?

Et iam Dardania tangent hac littora pinus,
Hic quoque causa novi foemina Martis erit.

Cha-

FASTORVM

inducendi Chare nepos palla funesta quid induis armâ

perge Indue non humili vindice casus eris, *caueris*

Victa tamen vinces. eversa q̄ Troia resurges.

Obruet hostiles ista ruina domos. *graciam*

Vrite victrices Neptunia Pergama flamma. *græcorum*

Nunc minor hic toto est altior orbe cinis.

Iam pius Aeneas sacra, & sacra altera patrem *anctis*

feret Afferet, Iliacos accipe Vesta deos,

venit aliquando Tempus erit, cum vos, orbemq̄, tuebitur idem, *caesar*

Et fient ipso sacra colente deo. *exerente*

Et penes augustos patria tutela manebit.

Hanc fas imperij frena tenere domum. *saeculorum*

Inde nepos, natusq̄, dei (licet ipse recuset) *tyberis*

Pondera cœlesti mente paterna feret. *mitis*

Vtq̄, ego perpetuis olim sacrabor in aris,

Sic Augusta nouum Iulia numen erit.

Talibus vt dictis nostros descendit in annos,

Substitit in medio præscia lingua sono.

Puppibus egressus Latia stetit exul in herba:

Felix exilium cui locus ille fuit. *donos alius*

Nec mora longa fuit, stabant noua tecta, nec alter

Montibus Ausonys Arcade maior erat.

Ecce boues illuc Erythraidas applicat Heros *hercules*

Emensus longi clauiger orbis iter. *qui fert clavum*

Dumq̄, huic hospitium domus est Tegeaa, vagantur

Incustodita læta per arua boues. *destrant*

Manè erat excussus somno Tirynthius Heros. *ferentes*

De numero tauros sensit abesse duos.

Nulla videt taciti querens vestigia furti,

Traxerat auersos Cacus in antra boues.

Ca-

LIBER I.

Cacus Auentina timor, atque infamia Sylua.

Non leue finitimis, hospitibusq; malum.

Dira viro facies, vires pro corpore, corpus

Grande, pater monstri Mulciber huius erat.

Proq; domo, longis spelunca recessibus ingens

Abdita, vix ipsis inuenienda feris.

Ora super postes, affixaq; brachia pendent,

Squallidaq; humanis ossibus albet humus.

Seruata male parto bouum, Ioue natus abibat.

Mugitum rauco furta dedere sono.

Accipio reuocamur ait, vocemq; secutus

Impia per Syluas victor ad antra venit.

Ille aditum fracti praestruxerat obice montis,

Vix iuga mouissent quinq; bis illud onus.

Nititur hic humeris, caelum quoque sederat illis,

Et vastum motu collabefactat onus.

Quod simul euulsum est, fragor aethera terruit ip-

Ictaq; subsedit pondere mollis humus. (sum,

Prima mouet Cacus collata praelia dextra.

Remq; ferox saxis, stipitibusq; gerit.

Queis vbi nil agitur, patrias male fortis ad artes,

Confugit, & flammis ore sonante vomit.

Quas quoties proflat spirare Typhoea credas,

Et rapidum Aetneo fulgur ab igne iaci,

Occupat Alcides, abductaq; claua trinodis

Ter quater aduersi sedit in ora viri.

Ille cadit, mistasq; vomit cum sanguine flammis,

Et lato moriens pectore plangit humum.

Immolat ex illis Taurum tibi Iuppiter vnum

Victor, & Euandrum, ruricolasq; vocat.

F A S T O R V M

Constituitq; sibi, quae maxima dicitur, aram:

Hic ubi pars ^{comit} ^{pars} ^{libaria} urbis de boue nomen habet.

Nec tacet Euandri mater, propè tempus adesse,

Hercule quo tellus sit ^{satis} ^{vsa} ^{suo}.

At foelix Vates, ut dysgratissima vixit,

Possidet hunc Iani sic dea mense diem. ^{Die Janarii}

13 **F** Dibus in magni castus Iouis aede Sacerdos

^{verveis} Seminaris stammis viscera libat ovis.

Reddit atq; est omnis populo prouincia nostro,

Et tuus Augusto nomine dictus auus.

Per lege dispositas annosa per atria ceras,

Contigerant nulli nomina tanta viro.

Africa victorem de se vocat, alter Isaurum,

Aut Cretum domitas testificatur opes.

Hunc Numida faciunt, illum Messana superbum,

Ille Numantina traxit ab vrbe notam,

Et mortem, & nomen Druso Germania fecit,

Me miserum virtus quam breuis illa fuit.

Si petat à victis, tot sumet nomina Caesar, Augustus

Quot numero gentes maximus orbis habet.

Ex vno quidam celebres, aut torquis adempti,

Aut Corui titulos auxiliariis habent,

Magne, suum nomen rerum est mensura tuarum,

Sed qui te vicit, nomine maior erat.

Nec gradus est Fabios supra cognominis vllus.

Illa domus meritis maxima dicta suis.

Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes.

Hic socium summo cum Ioue nomen habet.

Sacra vocant augusta patres, augusta vocantur

Templa sacerdotum ritè dicat a manu.

LIBER I.

Huius & augurium dependet origine verbi, ^{augusti}

Et quodcumq; sua Iuppiter auget ope.

Augeat imperium nostri ducis, ^{dilatant} augeat annos.

Protegat & nostras ^{defendat} querna ^{querna} corona fores. ^{domum}

Auspiciisq; deis tanti cognominis heres ^{augusti} Tyberis

Omne suscipiat, quo pater vrbis onus. ^{imperium}

Respiciet Titan actas vbi tertius Idus, ^{fol}

Fient Parrhasia sacra relata dea.

Nam prius Ausonias matres carpent a vehebant. ^{inuebant}

Hac quoq; ab Euandri dicta parente reor. ^{matre}

Binaq; nunc pariter Tegeae sacra parenti

Pro pueris fieri, virginibusq; iubent. ^{patres}

Scortea non illi fas est inferre sacello, ^{sacrum, corium}

Ne violent puros exanimata focos. ^{altare}

Si quis amas veteres ritus assiste precanti. ^{attendend. sacerdotem}

Nomina percipies non tibi nota prius.

Dea Porrima placatur, Postuentaq; siue sorores, ^{fuerint}

Siue fuga comites Manali diua tua. ^{carmentis}

Altera, quod porro fuerat, cecinisse putatur, ^{predixisse}

Altera venturum post modo quidquid erat.

Candida te niueo posuit lux proxima templo, ^{16, 17. Latentia}

Qua fert sublimes alta Monet a gradus.

Nunc bene prospicies Latiam Concordia turbam. ^{populum Romanum}

Nunc te sacrata constituere manus. ^{sacerdotis}

Furius antiquus populi superator Hetrusci ^{regionis} betuniae

Vouerat, & voti soluerat ille fidem. ^{servauerat q. promiserit}

Causa, quola patribus sumptis secesserat armis.

Vulgus, & ipsa suas Roma timebat opes. ^{populum non posulit}

Causa recens melior, sparsos Germania crines vires

Porrigit auspicijs, dux venerande, tuis.

Mater Tiberij dedit albam **F A S T O R V M**
Jauificasti spolia
extriumpso **I**nde triumphat & libasti munera gentis, *emanorum*
edificasti **T**emplaq; fecisti, quam colis ipse, dea.
templ **H**ac tua constituit genitrix, & rebus, & ara,
matrimonio **S**ola toro magni digna reperta Iouis.
festi **H**AEC ubi transferint, Capricorno Phoebe relicto
Per iuuenis curre signa regentis, aquas, aquarum
23 **S**eptimus hinc oriens cum se demiserit undis, *La: Febri*
Fulgebit toto iam Lyr a nulli polo, caelo
occa fulgure **S**idere ab hoc, ignis venienti nocte, Leonis
S qui micat in medio pectore emeris erit.
sapio **T**er quater euolui signantes tempora Fastos,
Neo somentina est vlla reperta dies.
Cum mihi (sensit enim) lux haec, indicitur inquit *duxit*
ingeniu **M**usa, quid a Fastis non stata sacra petis?
incemano **V**tq; dies incerta sacris, sic tempore certo
post feminam **S**eminibus iactis, est ubi foetus ager, *gravidus*
State coronati plenum ad praesepe iuueni, *boves*
Cum tepido vestrum vere redibit opus, *labor*
Rusticus emeritum palo suspendit ar atrum, *miles emeritum*
Omnem reformidat frigore vulnus humus, *linguam, sanguis*
Villice da requiem terra semente peracta, *tempo seminandi*
Da requiem, terram qui coluere, viris.
paganis **P**agus agat festum, pagum lustrate coloni, *rustici*
Et date paganis annua liba focis, *altaribus*
Placentur matres frugum tellusq; ceresq;
Farre suo, grauida visceribusq; suis.
Officium commune Ceres, & terra tuentur, *defendent*
Hac praebet causam frugibus, illa locum.
vos clua dea **C**onfortes operum, per quas correcta vetustas, *maiores*
Quernaq; glans victa est utiliore cibo, *frumentato*
Fr

compendi iuramentum

LIBER I.

Fructibus immensis auidos sariate colonos,
Ut capiant cultus premia digna sui.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,

Nec noua per gelidas vsta sit herba niues.

Cum ferimus, caelum ventis aperite serenis.

Cum latet, aetherea spargite semen aqua.

Neye graues cultis cerealia dona cauere

Agmine laeso depopulentur aues

Vos quoque subiectis Formica parcite granis.

Post messem prada copia maior erit.

Interea crescat scabra rubiginis expertis,

Nec vitio caeli palleat vlla seges.

Et neque deficiat matie, neque pinguior equo

Diuitis pereat luxuriosa suis. sua pinguedine

Et careant lolys oculos vitiantibus agri,

Nec sterilis culto surgat auena solo.

Triticeos foetus, passuraque farras bis ignem,

Ordeaque ingenti foenore reddat ager.

Hoc ego pro vobis, hoc vos optate coloni,

Efficiatque ratas utraq; diua preces.

Bella diu tenere viros, erat aptior ensis gladij

Vomere, cedebat taurus arator equo. supra futuram quo

Sarcula cessabant, verisq; in pila ligones,

Factaque de rastro pondere cassus erat.

Gratia dys, domuique tue religata catenis vinculis ferreis

Iam pridem vestro sub pede bella iacent.

Sub iuga Bos veniat, sub terras semen aratas.

Pax Cererem nutrit, pacis alumna Ceres.

AT que venturas praecedit sexta Calendas, 29. ianuarij

Hae sunt Ledaeis templa dicata deis.

Fra-

FASTORVM LIBER I

castrorum Fratribus illa dies fratres de gente deorum *augusti*

castrorum Circa Iuturna *fontem* composuere lacus. aqua *ferat ad ipsos*

verum Ipsum nos carmen deduxit pacis ad aras. *templum*

ramus Hec erit, à mensis sine secunda dies. *id est Kalendas*

Arum Frondibus Actiacis comptos redimita capillos

gramm Pax ades, & toto mitis in orbe mane. *nox*

gramm Dum desunt hostes, desit quoq; causa triumphis:

gramm Tu ducibus bello gloria maior eris.

gramm Sola gerat miles, quibus arma coerceat, arma. *minuam infer-*

gramm Canteturq; fera nil nisi pompa, tuba. *ria*

gramm Horreat Aeneadas, & primus, & vltimus orbis,

gramm Si qua parum Romam terra timebit, amet.

gramm Thura sacerdotes pacalibus addite flammis,

gramm Albaq; perfusa victima fronte cadat.

gramm Utq; domus, quae prestat eam, cum pace perennet,

gramm Ad pia propensos vota rogate deos.

gramm Sed iam prima mei pars est exacta laboris,

gramm Cumq; suo finem mense libellus habet.

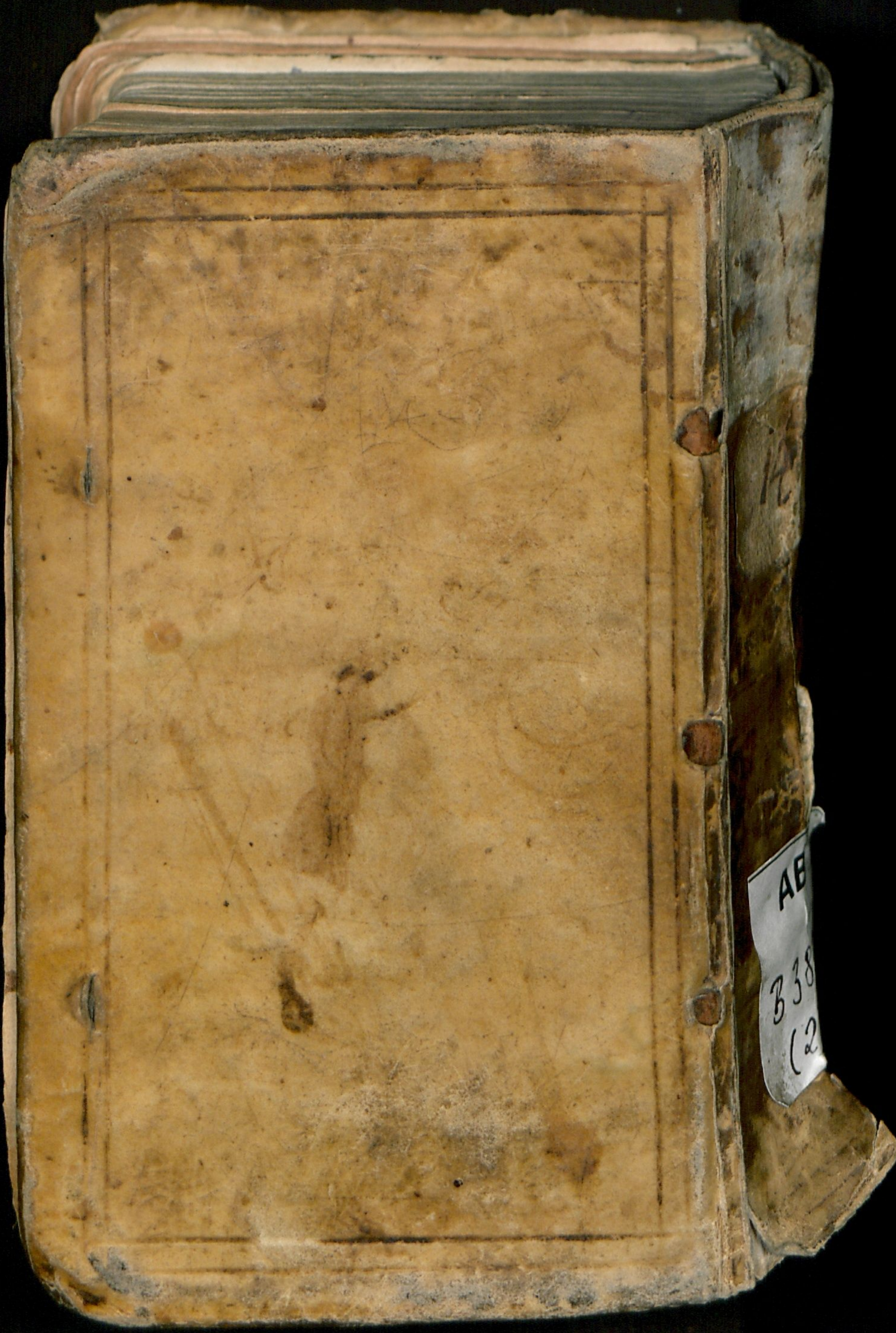
ut tunc fecisti oblatione libri
maximam pen
F I N I S.

~~Augustus~~
~~Se agile experte bello datus~~
~~hysto p. 13~~

campy etiam locq in quo ai
 quippe certe, per irrisione
 appote, namq, quippe qui ali
 Mayay se offert campy laudi
 grosse yola nupit dny dula
 tadel innegaly hny dny dny
 vniq dny dny
 Conferre in un locu portare conferre ma
 nere, proficisci, comparare se cu aliquo in
 nere aliam aliquid no culpam, in nec confe
 aruugere comfara nrisima cu pris
 utilitatem ferre conferre
 conferre in pauca, hunc vniq
 imponere de alperu ai ta egrigia nos te
 nullo inposuit, spes mi si inposuit
 porty inposuit re fugium nrisima
 in portu inposuit in portu dny dny
 inposuit dny dny
 tubuora in famia mi si re hrisima
 du dny dny dny dny dny dny
 si audas signa man conferre hnt
 dny dny dny dny dny dny

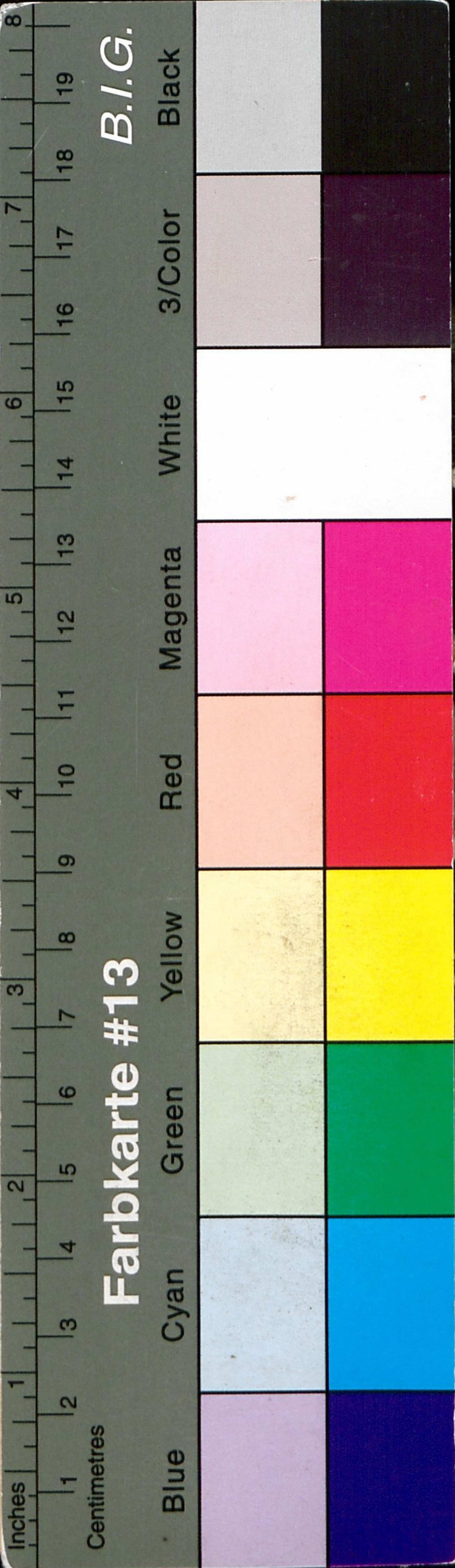
A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z





AB
338
(2)





OVIDII [Ovidius Naso
Publius]
 NASONIS
 FASTORVM
 LIB. VI.

IN GRATIAM STUDIOSAE
iuuentutis separatim excusi.



COLONIAE AGRIPPINAE,
 In Officina Birckmannica, sumptibus
 Hermanni Mylij.
 ANNO M. DC. XVII.